नेपाल राजस्व परामर्श विकास समिति (गठन) आदेश, २०७६

नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति

२०७६।१०।२०

विकास समिति ऐन, २०१३ को दफा ३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको आदेश जारी गरेको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (१) यस आदेशको नाम "नेपाल राजस्व परामर्श विकास समिति (गठन) आदेश, २०७६" रहेको छ।

(२) यो आदेश तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस आदेशमा,–

(क) "अध्यक्ष" भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ।

(ख) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस आदेश अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।

(ग) "मन्त्रालय" भन्नाले नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।

(घ) "सदस्य" भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले अध्यक्षलाई समेत जनाउँछ।

(ङ) "समिति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठित नेपाल राजस्व परामर्श विकास समिति सम्झनु पर्छ।

(च) “सिफारिस समिति” भन्नाले दफा ४ बमोजिम गठित सिफारिस समिति सम्झनु पर्छ।

३. समितिको गठनः (१) राजस्व परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई आवश्यक सुझाव दिन तथा सिफारिस गर्न एक नेपाल राजस्व परामर्श विकास समितिको गठन गरिएको छ।

(२) समितिमा एक जना अध्यक्ष र दुई जना सदस्यहरू रहने छन् ।

नेपाल कानून आयोग

(३) अध्यक्ष तथा सदस्यको नियुक्ति सिफारिस समितिको सिफारिसमा नेपाल सरकारले गर्नेछ।

४. <u>सिफारिस समितिः</u> (१) समितिको अध्यक्ष वा सदस्य पदमा नियुक्तिको लागि उपयुक्त उम्मेदवारको सिफारिस गर्न देहाय बमोजिमको एक सिफारिस समिति रहनेछः-

(क) मन्त्रालयको सचिव -संयोजक

(ख) मन्त्रालयले तोकेको एक जना राजस्व विज्ञ सहित दुई जना विज्ञ -सदस्य

(२) सिफारिस समितिले अध्यक्ष वा सदस्य नियुक्तिको लागि नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्दा दफा ५ बमोजिम योग्यता पुगेका व्यक्तिहरुमध्येबाट उपयुक्त उम्मेदवार छनौट गरी सिफारिस गर्नु पर्नेछ।

(३) सिफारिस समितिले उपदफा (२) बमोजिम उम्मेदवारको नाम सिफारिस गर्दा उपलब्ध भएसम्म प्रत्येक पदको बढीमा तेब्बर सङ्ख्यामा उम्मेदवारको नाम सिफारिस गर्नु पर्नेछ।

(४) सिफारिस समितिको कार्यविधि त्यस्तो समिति गठन गर्दाका बखत मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ।

(५) अध्यक्ष वा सदस्यको लागि उम्मेदवार सिफारिस गर्ने सम्बन्धी आधार, प्रक्रिया र सिफारिस समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य व्यवस्था सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

५. <u>सदस्यको योग्यता</u> : देहायको योग्यता पुगेको व्यक्ति समितिको अध्यक्ष वा सदस्यको रूपमा नियुक्ति हुन सक्नेछः-

(क) नेपाली नागरिक,

(ख) कम्तीमा पैंतीस वर्ष उमेर पूरा भएको र नियुक्त हुँदाको बखत साठी वर्ष उमेर ननाघेको,

नेपाल कानून आयोग

(ग) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट अर्थशास्त्र, व्यवस्थापन, वाणिज्य शास्त्र वा वाणिज्य कानून विषयमा विद्यावारिधि उपाधि हासिल गरी राजस्व सम्बन्धी क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्ष अध्ययन वा अनुसन्धान वा कार्य अनुभव भएको वा अर्थशास्त्र, व्यवस्थापन, वाणिज्य शास्त्र वा वाणिज्य कानून विषयमा स्नातकोत्तर वा चार्टर्ड एकाउण्टेन्सी उपाधि हासिल गरी राजस्व सम्बन्धी क्षेत्रमा कम्तीमा दश वर्ष अध्ययन वा अनुसन्धान वा कार्य अनुभव भएको,

(घ) उच्च नैतिकता कायम गरेको ।

६. <u>सदस्यको अयोग्यता</u>: दफा ५ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको व्यक्ति समितिको अध्यक्ष वा सदस्यको पदमा नियुक्त हुन योग्य हुने छैनः-

(क) दफा ५ बमोजिमको योग्यता नपुगेको,

(ख) भ्रष्टाचार, जबरजस्ती करणी, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, लागूऔषध ओसार पसार तथा बिक्री वितरण, सम्पत्ति शुद्धीकरण, राहदानी दुरुपयोग, अपहरण सम्बन्धी कसूर वा नैतिक पतन देखिने अन्य फौजदारी कसूरमा अदालतबाट सजाय पाएको,

(ग) साहूको दामासाहीमा परेको,

(घ) कुनै विदेशी मुलुकको स्थायी आवासीय अनुमति प्राप्त गरेको ।

<u>स्पष्टीकरण</u>: यस खण्डको प्रयोजनको लागि "स्थायी आवासीय अनुमति" भन्नाले विदेशी मुलुकले कुनै शर्त तोकी वा नतोकी सो मुलुकमा स्थायी रुपले बसोबास गर्न पाउने गरी नेपाली नागरिकलाई उपलब्ध गराएको डाइभरसिटी इमिग्रेन्ट भिसा (डि.भी.), परमानेन्ट रेजिडेन्ट भिसा (पि.आर.) वा ग्रीन कार्ड सम्झनु पर्छ र सो शब्दले नेपाली नागरिकलाई विदेशमा स्थायी

नेपाल कानून आयोग

रुपमा बसोबास गर्न दिइएको जुनसुकै नामको स्थायी आवासीय अनुमतिलाई समेत जनाउँछ।

७. <u>पद रिक्त हुने अवस्थाः</u> (१) देहायको अवस्थामा अध्यक्ष वा सदस्यको पद रिक्त हुनेछः-

(क) अर्थ मन्त्री मार्फत नेपाल सरकार समक्ष राजीनामा दिएमा,

(ख) पदावधि पूरा भएमा,

(ग) दफा ८ को उपदफा (२) बमोजिम नेपाल सरकारले पदबाट हटाएमा,

(घ) मृत्यु भएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अध्यक्ष वा कुनै सदस्यको पद रिक्त भएमा सो स्थानमा दफा ४ बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी बाँकी अवधिको लगि अर्को अध्यक्ष वा सदस्य नियुक्ति गरिनेछ।

तर छ महिनाभन्दा कम अवधि बाँकी रहेको अवस्थामा अध्यक्ष वा सदस्य नियुक्त गर्दा पूरा पदावधिको लागि नियुक्त गर्नु पर्नेछ।

८. <u>पदावधिः</u> (१) अध्यक्ष वा सदस्यको पदावधि चार वर्षको हुनेछ र निज एक पटकको लागि पुनः नियुक्त हुन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अध्यक्ष वा कुनै सदस्यको कार्यसम्पादन सन्तोषजनक नभएको अवस्थामा नेपाल सरकारले त्यस्तो अध्यक्ष वा सदस्यलाई पदबाट हटाउन सक्नेछ।

तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाइ पेश गर्ने मनासिब मौका दिनु पर्नेछ।

९. <u>समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः</u> यस आदेशमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

नेपाल कानून आयोग

(क) राजस्व नीति, कर सम्बन्धी नीति, कर संरचना र कार्य प्रक्रियाको सामयिक मूल्याङ्कन गरी उपयुक्त राजस्व प्रणाली विकास गर्न आवश्यक अध्ययन गर्ने वा गराउने,

(ख) राष्ट्रिय आर्थिक नीतिको आधारमा राजस्व नीति, कर नीति, कर संरचना र कार्य प्रक्रियाको सामयिक मूल्याङ्कन गरी उपयुक्त र व्यावहारिक कर प्रणाली विकास गर्न नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने,

(ग) लगानीमैत्री कर नीतिको विकास गर्न आवश्यक अध्ययन अनुसन्धान गरी नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने,

(घ) आन्तरिक स्रोतको सवलीकरण, करको दायरा विस्तार, कर छुट तथा दोहोरो करमुक्ति सम्झौताको प्रभाव विश्लेषण गर्ने, राजस्व सङ्कलनको योजना तथा प्रक्षेपण र राजस्व परिचालन आदि कार्यको निरन्तर अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी नेपाल सरकारलाई वार्षिक बजेट तर्जुमाको लागि सुझाव दिने,

(ङ) नेपाल सरकारले लगाएका मौजुदा कर तथा गैरकर राजस्वका दरहरूको अन्तरसम्बन्ध, विश्वव्यापीकरण तथा द्विपक्षीय एवं बहुपक्षीय सन्धि सम्झौता समेतको अध्ययन एवं विश्लेषण गरी आवश्यक सुधारका लागि सिफारिस गर्ने,

(च) उद्योग, व्यापार, पर्यटन लगायत अन्य विभिन्न व्यवसायको विकास तथा विस्तारमा अनुकूल हुने राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमबारे नेपाल सरकारलाई राय सुझाव दिने,

नेपाल कानून आयोग

(छ) नयाँ कर लागू गर्ने तथा कुनै कर खारेज गर्नु पर्ने भएमा अध्ययन अनुसन्धान एवं सम्बन्धित क्षेत्रका विशेषज्ञ, उद्योगी, व्यवसायीसँग समेत छलफल गरी सुझाव लिने,

(ज) बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भएका राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको लागि सुझाव दिने,

(झ) विभिन्न स्रोतबाट उपलब्ध सूचना तथा अध्ययनको आधारमा आर्थिक विकाससँग सम्बन्धित विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको अवस्थाको तुलनात्मक विश्लेषण गरी सुझाव दिने,

(ञ) राजस्व सम्बन्धी कानूनको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भए नभएको अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने र कार्यान्वयनका लागि सुझाव दिने,

(ट) राजस्व सम्बन्धी कानूनमा संशोधन वा परिमार्जन वा सो सम्बन्धी नयाँ कानूनको आवश्यकता भएको विषयमा अध्ययन गरी सुझाव दिने,

(ठ) राजस्व प्रणालीको दीगो विकास गर्न तथा राजस्व प्रशासनलाई व्यवसायिक, सक्षम, सुदृढ र पारदर्शी बनाउन सङ्गठन संरचनामा गर्नु पर्ने सुधारका सम्बन्धमा सुझाव दिने,

(ड) अन्तर्राष्ट्रिय कर प्रणालीको अध्ययन गरी सोको आधारमा नेपालको कर प्रणालीमा गर्नु पर्ने सुधारको सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सुझाव दिने,

नेपाल कानून आयोग

(ढ) प्रदेश र स्थानीय तहबाट लगाइएको करको अध्ययन गरी राजस्व प्रशासनमा दोहोरोपन आउन नदिन गर्नु पर्ने कार्यको सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने,

(ण) दीगो, पारदर्शी, प्रभावकारी तथा प्रगतिशिल कर प्रणालीको विकासको लागि सुझाव दिने,

(त) राजस्व प्रशासनका सम्बन्धमा पेश भएका विभिन्न सुझाव, अध्ययन प्रतिवेदन अध्ययन गरी सुझाव दिने,

(थ) नेपाल सरकारको राजस्व सम्बन्धी बौद्धिक केन्द्र (थिङ्क ट्याङ्क) को रूपमा रही काम गर्ने,

(द) अर्थशास्त्र, लेखा, व्यवस्थापन, वाणिज्य शास्त्र वा कानून विषयमा स्नातकोत्तर तहमा अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीलाई समावेश गरी समय-समयमा इन्टर्नसीप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(ध) समितिको वार्षिक कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत गर्ने,

(न) तोकिए बमोजिमको अन्य कार्य गर्ने ।

१०. <u>बैठक सम्बन्धी कार्यविधिः</u> (१) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले तोकेको स्थान, मिति र समयमा बस्नेछ।

(२) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ।

(३) अध्यक्ष र अर्को एक जना सदस्य उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ।

(४) समितिको बैठकमा बहुमतको राय समितिको निर्णय मानिनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ।

(५) समितिको बैठकको निर्णय अध्यक्षले प्रमाणित गर्नेछ र त्यस्तो निर्णय समितिको सचिवले सबै सदस्यलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

११. अध्यक्ष तथा सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकारः (१) अध्यक्ष समितिको पूरा समय काम गर्ने प्रमुख पदाधिकारी हुनेछ।

(२) सदस्य समितिको पूरा समय काम गर्ने पदाधिकारी हुनेछन् ।

(३) अध्यक्ष तथा सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२. पारिश्रमिक तथा सुविधाः अध्यक्ष तथा सदस्यले मन्त्रालयको सिफारिसमा नेपाल सरकारले तोकिदिए बमोजिमको पारिश्रमिक तथा सुविधा पाउनेछन् ।

१३. सचिवः (१) समितिको सचिवको रूपमा काम गर्न समितिमा निजामती सेवा अन्तर्गतको नेपाल प्रशासन सेवाको एक जना राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको अधिकृत कर्मचारी रहनेछ।

(२) सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) समितिको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्ने,

(ख) समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,

(ग) समितिको वार्षिक योजना तथा बजेट तयार गर्ने वा गराउने,

(घ) अध्यक्षको निर्देशनमा समितिको बैठक बोलाउने,

(ङ) समितिले तोकेको अन्य कार्य गर्ने ।

१४. कर्मचारीः (१) समितिको दैनिक कार्य सम्पादनको लागि नेपाल सरकारबाट स्वीकृत दरबन्दी अनुसार आवश्यक सङ्ख्यामा कर्मचारी रहनेछन्।

(२) समितिको लागि आवश्यक पर्ने अधिकृत कर्मचारी नेपाल सरकारले उपलव्ध गराउनेछ।

(३) समितिको लागि आवश्यक पर्ने श्रेणी विहीन तथा सहायक स्तरका कर्मचारी समितिले करारमा नियुक्त गर्न सक्नेछ।

(४) समितिको काम कारबाहीमा कुनै विषयको विशेषज्ञको सेवा आवश्यक परेमा समितिले निश्चित अवधिका लागि आवधिक करारमा नियुक्ति गर्न सक्नेछ।

नेपाल कानून आयोग

१५. <u>समितिको कोषः</u> (१) समितिको एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र कोषमा नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिको कोषमा प्राप्त हुने रकम समितिले तोकेको "क" वर्गको इजाजतपत्र प्राप्त कुनै बैङ्कमा समितिको नाममा खाता खोली जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(३) समितिको नाममा गरिने सबै खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

(४) समितिलाई जुन कार्यक्रम वा कामको लागि रकम प्राप्त भएको हो सो रकम सोही कार्यक्रम वा कामको लागि खर्च गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको खाता अध्यक्ष वा निजले तोकेको समितिको वरिष्ठ अधिकृत कर्मचारी र समितिको आर्थिक प्रशासन शाखाको प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ ।

(६) समितिको कोष सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१६. <u>लेखा र लेखापरीक्षणः</u> (१) समितिको आय व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको लेखा ढाँचा अनुसार राख्नु पर्नेछ।

(२) समितिले नेपाल सरकारले अपनाएको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कायम गर्नु पर्नेछ।

(३) समितिको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

(४) समितिको आय व्ययको लेखा, तत्सम्बन्धी कागजात र नगदी, जिन्सीको विवरण नेपाल सरकारले जुनसुकै बखत जाँच्न वा जाँच्न लगाउन सक्नेछ ।

१७. <u>कार्यदल गठन गर्न सक्ने</u> : (१) समितिले आफ्नो कार्यसम्पादन गर्नको लागि आवश्यकता अनुसार कार्यदल गठन गर्न सक्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित कार्यदलको कार्यक्षेत्रगत शर्त तथा कार्यावधि त्यस्तो कार्यदल गठन गर्दाको बखत समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१८. <u>विशेषज्ञको सूची</u>: (१) समितिले राजस्व, लेखा, भन्सार, कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी कानून लगायतका विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान वा विश्लेषण गर्न सम्बन्धित क्षेत्रका विशेषज्ञ वा संस्थाहरूको सूची बनाई अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सूचीमा रहेका विशेषज्ञ वा संस्थामध्येबाट समितिले कुनै विशेषज्ञ वा संस्थालाई कुनै खास विषयको अध्ययन, अनुसन्धान वा विश्लेषण गराउन सक्नेछ।

१९. <u>समितिको कार्यालय र नाम</u> : (१) समितिको कार्यालय काठमाडौं उपत्यकामा रहनेछ।

(२) समितिको कार्यालय "नेपाल राजस्व परामर्श समिति" को नामबाट प्रचलित हुनेछ र अङ्ग्रेजी भाषामा यसलाई "नेपाल रेभेन्यू एडभाइजरी बोर्ड" भनिनेछ।

२०. <u>अधिकार प्रत्यायोजन</u> : (१) समितिले आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केही अधिकार आवश्यकता अनुसार अध्यक्ष, सदस्य, दफा १७ बमोजिम गठित कार्यदल वा समितिको सचिव वा कुनै अधिकृतस्तरको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(२) अध्यक्षले आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केही अधिकार समितिका कुनै सदस्य वा समितिको सचिव वा अधिकृतस्तरको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

२१. <u>सूचना र तथ्याङ्क उपलब्ध गराउनु पर्ने</u> : समितिलाई आवश्यक पर्ने सूचना र तथ्याङ्क उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित सबै सरकारी निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

२२. <u>वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्ने</u>: (१) समितिले तोकिए बमोजिमको विवरण खुलाई प्रत्येक वर्ष आफूले सम्पादन गरेको कामको वार्षिक प्रतिवेदन मन्त्रालय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिवेदनमा अन्य कुराको अतिरिक्त समितिबाट एक आर्थिक वर्षभित्रको समितिको वार्षिक नीति, योजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयनको स्थिति,

नेपाल कानून आयोग

त्यसको उपलब्धि तथा लागत, समितिबाट भएको वार्षिक खर्चको विवरण र समितिले सम्पादन गरेका अन्य प्रमुख कार्यहरू उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको प्रतिवेदन मन्त्रालयले सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

२३. नेपाल सरकारसँग सम्पर्कः समितिले नेपाल सरकारसँग सम्पर्क राख्दा मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ।

२४. नियम बनाउने अधिकारः यो आदेशको कार्यान्वयन गर्न समितिले आवश्यक नियमहरु बनाउन सक्नेछ र त्यस्ता नियमहरु मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछन् ।

नेपाल कानून आयोग